

บทความเรื่อง “ถอดรหัสโควิด จากชีวิตมด บทเรียนชีวิตที่ไม่ควรมองข้าม”

น.ท.หญิง อูมา ไทยดำรงค์
หมายเลข ๔๖ สัมมนา ๓

จากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ปรากฏขึ้นครั้งแรกที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีการระบาดกระจายไปทั่วโลก และยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องจากรายงานสถานการณ์การระบาด โดยศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค พบผู้ป่วยยืนยันทั่วโลก ในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๔ จำนวน ๑๕๒,๐๑๒,๗๐๙ ราย เสียชีวิต ๓,๑๗๓,๗๖๘ ราย สำหรับประเทศไทยมีการระบาดระลอกที่ ๓ รวมผู้ป่วยยืนยันสะสม ๖๗,๐๔๔ ราย อยู่ระหว่างการรักษา ๒๘,๗๔๕ ราย เสียชีวิต ๒๒๔ ราย และยังคงพบผู้ป่วยยืนยันรายใหม่ทุกวันในจำนวนที่มากขึ้นเป็นทวีคูณ การแพร่ระบาดนี้ส่งผลให้เศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมต่าง ๆ หยุดชะงัก การท่องเที่ยวเดินทาง ธุรกิจการบินแน่นิ่ง กิจกรรมทางวัฒนธรรมของทุกประเทศที่มีการแพร่ระบาดต้องหยุดลง เทศกาลบันเทิงและพิธีกรรมทางศาสนาสะดุด ต้องมีการปิดการเรียนการสอนไปทั่ว รวมทั้งส่งผลกระทบต่อวงการยกเลิกรวมกีฬา แม้แต่โอลิมปิกเกมส์ที่เป็นกีฬาแห่งมวลมนุษยชาติในกรุงโตเกียวก็ต้องชะลอออกไป หากความแน่นอนไม่ได้ นี่คือผลกระทบที่แพร่เข้าถึงทุกมิติของชีวิต

หมอไมค์ ไรอัน ผู้อำนวยการบริหารโครงการฉุกเฉินขององค์การอนามัยโลก (WHO) ชี้ว่า เมื่อมีการระบาดของโรคกระจายลุกลามไปมากกว่า ๑๐๐ ประเทศ ถึงเวลาแล้วที่ต้องกลับมาทบทวนการตัดสินใจและออกประกาศเพื่อป้องกันการเพิ่มมาตรการที่จะช่วยหยุดยั้งการระบาดที่เป็นอยู่ จากประสบการณ์ของเกาหลีใต้ สิงคโปร์ และจีน ในการต่อสู้กับไวรัสสายพันธุ์ใหม่นี้ ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า มันสามารถควบคุมได้ “โรคจัดระเบียบโลก” จึงทำให้ได้เห็นภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกในการจัดการตัวเองอย่างน่าสนใจ ผ่านความเคลื่อนไหวจากหลายมุมโลก

“โรคล้างโลก” คำนี้จะใช้ได้สำหรับโลกเราในวันนี้ ทุกมุมโลกจึงต้องจัดระเบียบ ปรับตัวใหม่ ใส่ใจตัวเองและรับผิดชอบต่อสังคม เพราะหายนะจากการระบาดของโรคร้ายไม่ได้จำกัดอยู่ที่ คนแก่ เด็ก ความรวย ความจน เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว วรรณะ หรืออาชีพใดอาชีพหนึ่งเท่านั้น แต่จะแพร่ไปถึงทุกที่ ทุกคนที่ทำหายนะไม่ปรับตัว ไม่ดูแลตัวเอง จากการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในประเทศจีน ต้นทางการระบาดจึงเป็นภาพเชิงบวก เป็นสัญญาณที่ดีว่า อีกไม่นานโลกจะคืนสู่สภาพปกติ ให้ผู้คนจัดระเบียบ เฝาระวังชีวิตด้วยความไม่ประมาทรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมให้ดีที่สุด

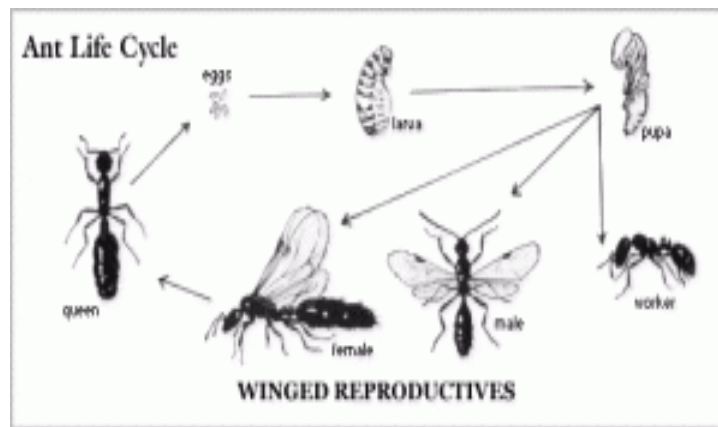
หากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคคือการคัดสรรจากธรรมชาติ ผู้ที่แข็งแกร่งเท่านั้นจะดำรงอยู่ได้ จากบทเรียนนี้ถ้าหากเทียบเคียงถึงการดำรงอยู่โดยอาศัยหลักของธรรมชาติ เฝ้าพันธุ์ที่สามารถดำรงอยู่ และปรับตัวอยู่ได้ในทุกสถานการณ์ แม้จะตัวเล็กเกือบจะที่สุด ที่ไม่ควรมองข้ามนั่นคือ “มด” ซึ่งผู้เขียนจะแบ่งเป็นหัวข้อการนำเสนอ ดังนี้

๑. การแบ่งหน้าที่ของมด เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความน่าทึ่งในเรื่องของ “ความสามัคคี” มันได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ที่ประสบผลสำเร็จด้านการปกครอง ซึ่งมดทุกตัวต่างรู้จักหน้าที่ของตนเองเพื่อรังของมัน ไม่ต่างจากสังคมมนุษย์ในปัจจุบันที่ทุกคนต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดและพึ่งพาอาศัยกันแลกัน วันนี้อออดบทเรียนชีวิตของมด เพื่อจะได้เรียนรู้และนำไปเป็นแรงบันดาลใจในการฝ่าฟันภัยร้ายในปัจจุบันไปได้ มดมีการแบ่งหน้าที่ดังนี้

๑.๑ มดนางพญา หรือราชินีมด คือผู้ให้กำเนิดประชากรภายในรังใหญ่ มีหน้าที่ออกไข่ รับข่าวสาร มดงานและประมวลผลว่า จะออกไข่เมื่อใด กำหนดจำนวนและชนิดของประชากรในรังให้เหมาะสมกับแต่ละฤดูกาล เปรียบเสมือนหัวหน้า

๑.๒ มดนาง คือมดตัวเมีย ทำหน้าที่เตรียมตัวเป็นนางพญาในวันข้างหน้า เปรียบเหมือนผู้ช่วยหัวหน้า

๑.๓ มดงาน เป็นมดที่เห็นบ่อย ๆ มีหน้าที่หาอาหาร สร้างรัง สะสมเสบียงเพื่อเลี้ยงดูประชากรในรัง ทำหน้าที่ปกป้องรังเมื่อถูกรุกราน ทำงานขยันขันแข็ง ไม่เกียจกัน เปรียบเหมือนประชาชนทุกคนในประเทศ

ภาพจากเพจ : ซีแอนด์เค เซอร์วิสเซ็นเตอร์ จำกัด

๒. บทเรียนการทำงานของมด หากเราศึกษาและสังเกตุดำรงชีวิตของมด จะสามารถมองเห็นและเปรียบเทียบได้ ดังนี้

๒.๑ ขยัน มดมันจะต้องทำงานตลอดเวลา เราจะไม่เคยเป็นมดยืนอยู่หนึ่ง ๆ มันต้องเดินอยู่ตลอดเวลาเหมือนการทำงานของมนุษย์ ความขยันในการทำงานย่อมส่งผลต่อผู้ปฏิบัติได้เป็นอย่างมาก การไม่อยู่หนึ่งสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ อันก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม น่าจะเป็นคำตอบในสถานการณ์นี้

๒.๒ ฉลาด มดมีความฉลาดในการแก้ปัญหา มันใช้วิธีการขนของอีกที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยการส่งต่อกัน และวางเทินจนของนั้นสูงกว่าขนาดของตนเอง การแก้ปัญหาเป็นกลไกการฟันฝ่าอุปสรรคที่มนุษย์ทุกคนต้องมี การมองปัญหาและแก้ไขด้วยการคิดวิเคราะห์ด้วยหลักทฤษฎีเป็นหนทางสู่ความสำเร็จ

๒.๓ รับผิดชอบ มดทำงานโดยไม่ต้องมีผู้ปกครองหรือเจ้านายมาสั่ง ไม่ต้องคอยบอกว่าต้องไปทางไหน มันจะแบกของที่หนักและใหญ่กว่าตัว มดสามารถยกของที่หนักมากกว่าตัวมัน ๒๐ เท่า (สำรวจโลก : ธันวาคม ๓๑, ๒๐๑๗) แม้จะหนักและเหนื่อยแต่มันเป็นงานที่มันได้รับมอบหมาย จะทำอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง จากในสถานการณ์โควิดนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมและตนเองย่อมสำคัญที่สุด

ภาพจากเพจ : marketingnutz

๒.๔ สามัคคีทำงานเป็นทีม มดเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กและไม่แข็งแรง จึงต้องมีขบวนการทำงานแบบเป็นทีม มดต้องแบกภาระและรับใช้ซึ่งกันและกัน ทีมวิจัยที่นำโดย Robert Schofield แห่ง University of Oregon ได้ค้นพบว่า เมื่อฟืนของมดงานบางตัวที่กัดสิ่งของที่ถือลง มดงานจะสลับไปทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น ขนของ กลับรัง ปล่อยให้มดงานตัวอื่นที่กรามยังใหม่อยู่เข้ามาทำหน้าที่แทน (ที่มา : khonsurin) ในเวลาวิกฤติเช่นนี้ การร่วมมือกันของคนทุกคนย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีได้อย่างแน่นอน

ภาพจากเพจ: marketingnutz

๒.๕ การวางแผน มดเป็นสัตว์ที่มีการวางแผนชีวิต มดอยู่ในฤดูร้อนซึ่งมีอาหารอุดมสมบูรณ์แล้ว มันก็จะไม่นิ่งนอนใจ มันจะต้องนึกไปถึงฤดูหนาวที่ต้องขาดแคลนอาหาร ดังนั้นมันจะต้องพยายามทำงานต่อไป เพื่อสะสมเสบียงไว้สำหรับฤดูหนาวตลอดฤดูร้อน นั่นหมายถึงเราต้องคิดถึงความยากลำบากในอนาคต ในขณะที่เราสนุกสนานอยู่ จงตระหนักถึงความเป็นจริง และเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ในอนาคต หากเรามีการวางแผนที่ดี ไม่ว่าจะปัญหาใด ๆ ในอนาคตเราย่อมผ่านไปได้อย่างแน่นอน อีกทั้งเมื่อฤดูหนาวมาเยือน ท่ามกลางความหนาวเหน็บมันจะนึกถึงฤดูร้อนซึ่งจะมาถึงในอีกไม่นาน และรอคอยวันที่แสงแห่งความอบอุ่นแสงแรกได้ สาดส่อง มันจะออกมาเรีงร่าอีกแน่นอน “ความยากลำบากจะอยู่เพียงไม่นาน แล้วเราจะพ้นจากสภาวะเช่นนี้” (Prawinrat : บทความ ๒๐๐๙) ดังนั้นการมองทุกสิ่งในเชิงบวกตลอดเวลาย่อมเป็นแรงกระตุ้นให้เรา มีความหวัง และกำลังใจให้ผ่านวิกฤติไปได้

ภาพจากเพจ: SoftBankThai

๒.๖ ไม่ทอดถอย ยึดมั่นเป้าหมาย มดไม่เคยละความพยายาม หากมันมุ่งหน้าไปทางทิศใด แล้วเกิดอุปสรรคปิดกั้นหนทางนั้น มันจะพยายามหาทางเดินทางอื่น มันจะปีนขึ้น ปีนลง ปีนไปรอบ ๆ มันจะมองหาหนทางอื่น ๆ เสมอ นี่คือนิสัยที่สำคัญมากที่สุดอันหนึ่งของคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ทุก ๆ ครั้งที่เจอกับอุปสรรคในชีวิต อาจจะมีเขวไปบ้าง แต่จะไม่ถอยใจ ไม่ล้มเลิก ทหาวิธีใหม่ หาทางใหม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้

๓. ถอดบทเรียนชีวิตมด เราจะมองเห็นหนทางสู่ความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากวิกฤติในปัจจุบัน จากพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่กล่าวไว้ว่า “คนเกียจคร้านเอ๋ย ไปหาหมด วิเคราะห์ดูทางของมัน และจงฉลาดโดยปราศจากผู้หัวหน้า เจ้าหน้าที่หรือผู้ปกครอง มันเตรียมอาหารของมันในฤดูแล้ง และสำสมของกินของมันในฤดูเก็บเกี่ยว” (สุภาพิต ๖: ข้อที่ ๖-๘) หนทางที่เรียกว่า “วิถีชีวิตใหม่” (New Normal) คือสร้างสมดุลของมนุษย์และธรรมชาติ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของมนุษย์ในสังคม เรียนรู้จุดอ่อนของตน และจุดแข็งที่เรามีเสริมจุดแข็งเดิม สร้างจุดแข็งใหม่ ภายใต้แนวคิด “Resilience” (ความยืดหยุ่น) จากการประชุมประจำปี ๒๕๖๓ ของสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถ ๓ ด้านคือ

๓.๑ Cope: พร้อมรับ เป็นความสามารถในการต้านทาน เยียวยา และฟื้นฟูสภาพจากวิกฤต

๓.๒ Adapt: ปรับตัว ความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น

๓.๓ Transform: เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโตมีความสามารถในการพลิกโฉมให้ก้าวหน้าขึ้น

หากประเทศมีความสามารถทั้ง ๓ ด้าน จะช่วยให้เป็นประเทศที่พร้อมเผชิญสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ไม่ว่าจะรวดเร็วหรือรุนแรงเพียงใดก็ตาม จะสามารถที่จะก้าวเดินต่อไปด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ สู่จุดหมายการพัฒนาที่เหมาะสม มีความสมดุล มั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

บทสรุป

มดเป็นสัตว์สังคมที่มีการทำงานเป็นทีม มีความขยันขันแข็ง รู้หน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีการแบ่งหน้าที่การทำงาน เมื่อยามวิกฤติเกิดขึ้น มดจะไม่ย่อท้อมุ่งมั่นทำหน้าที่ของมันต่อไปจนผ่านพ้นไปได้ มนุษย์เราก็คือสัตว์สังคมเช่นเดียวกับมด มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน มีกติกาของสังคม ในสภาวะวิกฤติของโรคโควิด-19 เช่นนี้ย่อมเป็นบทเรียนสำคัญ ให้เราตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิต การเตรียมความพร้อมไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต การทำงาน ต้องเตรียมให้พร้อมเมื่อต้องรับสถานการณ์วิกฤติทุกอย่าง การนี้ถึงส่วนรวมมากกว่าตนเอง และจงมีความหวังว่าวิกฤตินี้จะผ่านพ้นไปอย่างแน่นอน

บรรณานุกรม

ชวนคิดโลกหลังโควิด-19(2)-Matichon : Apr 18,2563 สืบค้น ๖ พ.ค.๖๔,

จาก <https://www.matichon.co.th, news>.

พระคริสตธรรมคัมภีร์ พิมพ์ครั้งที่ ๔. (ค.ศ.1998). กรุงเทพฯ : สมาคมพระคริสตธรรมไทย.

New Normal ชีวิตวิถีใหม่-กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข : May 27, 2563

จาก <https://bmh.co.th>.

WBO – May 2013. ขยันเหมือนมด.สืบค้น ๗ พ.ค.๖๔, จาก <https://weeklybible.in.th>.

Sanook D Pipat (2019). เคล็ดลับมนุษย์ออฟฟิศ เรียนรู้การทำงานแบบ “มด”. สืบค้น ๖พ.ค.๖๔,

จาก <https://bsite.in,work-lift>.